

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ
Հ Ր Ա Մ Ա Ն

« 12 » « հուլիս » 2024 թ. № 277-Ն

ԿԱՐԵՎՈՐ ԹՌՉՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՈՐՈՇՄԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ
ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով «Կենդանական աշխարհի մասին» Հայաստանի
Հանրապետության օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի «է3» կետով.

Հ Ր Ա Մ Ա Յ Ո Ւ Մ Ե Մ

1. Սահմանել կարևոր թռչնաբանական տարածքների որոշման չափորոշիչները՝ համաձայն հավելվածի:
2. Սույն հրամանն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Հ. ՍԻՄԻԴՅԱՆ

7/12/2024

X

ՀԱԿՈՐ ՍԻՄԻԴՅԱՆ

Signed by: SIMIDYAN HAKOB 3004840588

«12» հուլիս 2024 թ.

ք. Երևան

Հավելված

շրջական միջավայրի նախարարի 2024 թվականի

«12» հուլիսի N 277-Ն հրամանի

ԿԱՐԵՎՈՐ ԹՈՂՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՈՐՈՇՄԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն չափորոշիչներով սահմանվում են կարևոր թռչնաբանական տարածքների (այսուհետ՝ ԿԹՏ) առանձնացման և ընտրության առանձնահատկությունները, որոնց մշակման համար հիմք են հանդիսացել «BirdLife International»-ի կողմից սահմանված չափորոշիչները:

2. ԿԹՏ-ները թռչունների պահպանության համար առանձնացված (բնության հատուկ պահպանվող տարածքներից դուրս կամ դրանց մեջ ներառված) բնապահպանական հատուկ հետաքրքրություն ներկայացնող տարածքներ են, որոնք ծառայում են թռչունների բնադրման, ծմեռման կամ հանգստի համար: Դրանք առաջին հերթին ներառում են.

- 1) ոչնչացման վտանգի տակ գտնվող տեսակների ապրելավայրերը,
- 2) համեմատաբար մեծ քանակությամբ հազվագյուտ և խոցելի տեսակների (ենթատեսակներ, պոպուլյացիաներ) կուտակման վայրերը, այդ թվում՝ միջազգային և ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված տեսակների,
- 3) մեծ թվով էնդեմիկ տեսակների ապրելավայրերը, ինչպես նաև այնպիսի տեսակների, որոնց տարածումը սահմանափակվում է մեկ բիոմով (լայնածավալ կենսաբանական համայնք, որը բնութագրվում է որոշակի միջավայրին հարմարեցված բույսերի և կենդանիների բնորոշ տեսակներով: Բիոմները հաճախ բնորոշվում են այնպիսի գործոններով, ինչպիսիք են կլիման, աշխարհագրությունը և բուսականությունը: Բիոմների օրինակներ են արևադարձային խոնավ

անտառները, անապատները, մարգագետինները, տունդրաները և օվկիանոսները: Յուրաքանչյուր բիոմ ունենում է իր ուրույն էկոլոգիական պայմանները և տեսակային կազմը),

4) բնադրող, փետրափոխվող, չվող, ձմեռող և այլ թռչնատեսակների խիտ կուտակման վայրերը:

3. ԿԹՏ-ների սահմանման հիմնական նպատակն է ապահովել թռչունների և կենսաբազմազանության համար կարևոր նշանակություն ունեցող վայրերի երկարաժամկետ պահպանումը, թռչունների պոպուլյացիաների վերաբերյալ կայուն տվյալների հավաքագրումը, որոնց ընթացիկ և կանոնավոր թարմացումները թույլ են տալիս գնահատել ոչ միայն թռչնատեսակների թվաքանակի փոփոխությունները, այլ նաև ուսումնասիրել թե ինչպես են այդ փոփոխություններն ազդում ԿԹՏ-ի ընդհանուր բնութագրի վրա:

4. ԿԹՏ-ների ընտրությունն իրականացվում է թռչնաբանական քանակական և որակական չափորոշիչների կիրառմամբ, որոնք հիմնված են թռչունների պոպուլյացիաների չափերի և դրանց փոփոխությունների վերաբերյալ առկա գիտելիքների վրա: Չափորոշիչները պետք է ապահովեն ընտրված ԿԹՏ տարածքների՝ թռչունների պոպուլյացիաների ազգային և միջազգային մակարդակներում պահպանությունը, իսկ դրանց համար սահմանված չափորոշիչները պետք է լինեն համադրելի ազգային, տարածաշրջանային և միջազգային մակարդակներում:

5. Սույն հավելվածով առանձնացվում են ԿԹՏ-ների ընտրության չափորոշիչների երկու խումբ՝ ԿԹՏ-ների որոշման միջազգային չափորոշիչներ՝ համաձայն Աղյուսակ N 1-ի և ԿԹՏ-ների որոշման տարածաշրջանային չափորոշիչներ՝ համաձայն Աղյուսակ N 2-ի:

2. ԿԱՐԵՎՈՐ ԹՌՉՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

6. ԿԹՏ-ների միջազգային ստանդարտացված չափորոշիչները նախատեսված են միջազգային նշանակության ԿԹՏ-ների նույնականացման համար («A» մակարդակի չափորոշիչներ): Միջազգային նշանակության ԿԹՏ-ների առանձնացման հիմնական նպատակն է դրանցում գտնվող կենսունակ պոպուլյացիաների պահպանությունը, այդ թվում՝ դրանց միջև ստեղծված ցանցում, որտեղ մեկ վայրում տեսակների պոպուլյացիաների

գոյատևումը կարող է կախված լինել այլ վայրերում նույն պոպուլյացիաների պահպանումից (օրինակ՝ չվող թռչունների դեպքում՝ միգրացիոն ուղիների զբաղեցրած տարածքները):

Աղյուսակ N 1

Կարևոր թռչնաբանական տարածքների միջազգային չափորոշիչները

Կատեգորիան	Չափորոշիչի նկարագիրը	Նշումներ
«A1»՝ Միջազգայնորեն վտանգված թռչնատեսակներ:	Հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ այդ տարածքում պարբերաբար ապրում է ամբողջ աշխարհում անհետացման եզրին գտնվող թռչնատեսակների զգալի քանակություն:	Տեղանքը համապատասխանում է, եթե հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ այնտեղ առկա է այնպիսի թռչնատեսակների պոպուլյացիա, որոնք Բնության պահպանության միջազգային միության (IUCN) Կարմիր ցուցակում, ինչպես նաև ՀՀ կենդանիների Կարմիր գրքում նշված են որպես կրիտիկական, վտանգված կամ խոցելի:
«A2»՝ Տարածման սահմանափակ արեալով թռչնատեսակներ:	Հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ տվյալ տարածքում առկա է տարածման սահմանափակ արեալով առնվազն 2 թռչնատեսակի պոպուլյացիա:	Տարածման սահմանափակ արեալով թռչնատեսակներ են համարվում այն տեսակները, որոնց միջազգային մակարդակով տարածման արեալի մակերեսը փոքր կամ հավասար է 50000 կմ ² -ին: Առաջարկվում է, որ տարածման սահմանափակ արեալով առնվազն 2 տեսակների պոպուլյացիաները տեղանքի մակարդակում կազմեն իրենց միջազգային պոպուլյացիայի առնվազն 1%-ը կամ ավելին: Այս չափորոշիչը կիրառելի է ինչպես բնադրող տեսակների բազմացման արեալների, այնպես էլ դրանցից դուրս գտնվող տարածքների համար:

<p>«A3»՝ բիոնով սահմանափակված թռչնատեսակներ:</p>	<p>Հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ տվյալ տարածքում առկա է տեսակային խմբերի էական կուտակում, որոնց տարածումը հիմնականում կամ ամբողջապես սահմանափակված է մեկ բիոնով:</p>	<p>Թռչնատեսակների բիոնով սահմանափակված խմբավորումներն ընդհանուր բաշխվածությամբ տեսակի խմբեր են, որոնք հիմնականում կամ ամբողջությամբ հանդիպում են (բազմանում են) որոշակի բիոնում կամ դրա մի հատվածում: Բիոնները սահմանվում են Բնության համաշխարհային հիմնադրամի (WWF) բիոնների դասակարգմամբ:</p> <p>Հաճախ շատ բիոնների սահմաններում գտնվող տարբեր էկոհամակարգերում հանդիպում են մեծ թվով տեսակներ, որոնց տարածման արեալները սահմանափակված են այդ բիոններով, հետևապես՝ ԿԹՏ-ների ցանցերը պետք է ընտրվեն հաշվի առնելով համապատասխան բոլոր տեսակների հնարավորին չափ ներկայացվածությունը ապահովելու հանգամանքը: Այն տարածաշրջաններում, որտեղ ԿԹՏ-ների ընտրության համար առկա չէ բավարար տեղեկատվություն՝ վերջիններիս կարելի է ընտրել՝ կիրառելով որոշակի տարածքների սահմաններում գտնվող ցուցիչ կենսամիջավայրերի ինչպես նաև բիոնով սահմանափակված տեսակների առկայության վերաբերյալ սահմանափակ տեղեկատվությունը:</p> <p>Հարկ է նշել, որ շատ բիոններ հատում են պետական սահմանները, նման դեպքերում՝ ԿԹՏ-ների ազգային ցանցն ընտրվում է համապատասխան թռչնատեսակի կամ տեսակների՝ յուրաքանչյուր երկրում պատշաճ կերպով ներկայացվածության հանգամանքը հաշվի առնելով:</p> <p>Այսպիսով՝ բիոն-տարածքները պահանջում են, որ ԿԹՏ-ների ցանցերը հաշվի առնեն ինչպես բիոնի տարածքի աշխարհագրական</p>
--	--	--

		առանձնահատկությունները, այնպես էլ դրանք հատող պետական սահմաններն ըստ անհրաժեշտության, հաշվի առնելով բիոմով սահմանափակված և տվյալ երկրի սահմաններում գտնվող բիոմի տեսակների քանակի 30%-ը կամ կենսատարածաշրջանով սահմանափակված 5 տեսակի առկայությունը:
«A4»՝ Թռչնատեսակների խիտ կուտակման տարածքներ:	Հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ տեղանքում կանոնավոր կամ կանխատեսելի հիմունքներով հավաքվում է մեկ կամ մի քանի թռչնատեսակների համաշխարհային պոպուլյացիայի առնվազն 1%-ը կամ դրանից ավելին:	Տարածքները կարելի է որակավորել՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, թե սահմանափակ ժամանակահատվածում արդյո՞ք այդ տարածքում միաժամանակ կամ գումարային առումով գերազանցվել են շեմային ցուցանիշները: Արդյունքում՝ չափորոշիչում հաշվի է առնվում թռչունների արագ տեղաշարժի հետ կապված հնարավոր իրավիճակները (օրինակ՝ չվող ցամաքային թռչունների տեղաշարժը):

3. ԿԱՐԵՎՈՐ ԹՈՂԱՔԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

7. ԿԹՏ-ների տարածաշրջանային չափորոշիչների միասնական համակարգը ներառում է.

1) Եվրոպայի և Մերձավոր Արևելքի համար՝ նախկինում կիրառված տարածաշրջանային չափորոշիչները, որոնք շարունակում են կիրառվել միայն այս երկու տարածաշրջաններում (B1b, B2a),

2) չափորոշիչներ, որոնք նախկինում եղել են «A1 և A4» միջազգային չափանիշների մի մասը, սակայն 2009 թվականին «BirdLife International» միջազգային կազմակերպության խորհրդի որոշումից հետո տեղափոխվել է տարածաշրջանային մակարդակ:

Աղյուսակ N 2

Կարևոր թռչնաբանական տարածքների տարածաշրջանային չափորոշիչները

Կատեգորիան	Ենթակատեգորիա	Չափորոշիչի նկարագիրը	Նշումներ
<p>«B1» Պահպանության առումով մտահոգություն առաջացնող տեսակներ:</p>	<p>«B1a» Վտանգված տեսակներ:</p>	<p>Այս վայրերում պարբերաբար հանդիպում են զգալի քանակությամբ տեսակներ, որոնք դասակարգվում են որպես վտանգված:</p>	<p>Չափորոշիչը նախկինում ներառված է եղել «A1» կատեգորիայում, ներկայումս այն չունի միջազգային նշանակություն:</p>
	<p>«B1b» Տարածաշրջանում պահպանության անբարենպաստ կարգավիճակ ունեցող տեսակներ:</p>	<p>Տվյալ տարածքը երկրում ամենակարևորներից մեկն է և տարածաշրջանում անբարենպաստ պահպանության կարգավիճակ ունեցող տեսակների համար, սակայն նրա միջազգային տիրույթը կենտրոնացած է այդ տարածաշրջանում, հետևաբար՝ նպատակահարմար է օգտագործել կենսամիջավայրերի պահպանության վրա հիմնված մոտեցումը:</p>	<p>Նախկինում օգտագործվել է B3 չափորոշիչը: Այս չափորոշիչը կիրառելի է միայն Եվրոպայում և Մերձավոր Արևելքում:</p>
<p>«B2» Տեսակներ, որոնց տարածման արեալի մեծ մասը սահմանափակված է մեկ տարածաշրջանով:</p>	<p>«B2a» Պահպանման բարենպաստ կարգավիճակ ունեցող տեսակներ, որոնք սակայն կենտրոնացած</p>	<p>Այս տեղանքը երկրում ամենակարևորներից մեկն է այնպիսի տեսակների համար, որոնք տարածաշրջանում պահպանության</p>	<p>Նախկինում «B3» կատեգորիա: Այս չափորոշիչը կիրառելի է միայն Եվրոպայում և Մերձավոր Արևելքում:</p>

	են մեկ տարածաշրջանում:	բարենպաստ կարգավիճակ ունեն, սակայն դրա միջազգային տիրույթը կենտրոնացած է այս տարածաշրջանում, հետևաբար նպատակահարմար է տեղանքի վրա հիմնված պահպանման մոտեցման կիրառումը:	
«B3» Տարածաշրջանային նշանակության տեսակների խմբեր:	«B3a» Տարածաշրջանային առումով կարևոր տեսակների խմբեր, կենսաշխարհագրական պոպուլյացիաներ:	Հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ սովյալ տարածքում պարբերաբար ապրում և կուտակվում է ջրլող և բնադրող ծովային թռչունների կամ այլ տեսակների կենսաշխարհագրական կամ այլ տիպի պոպուլյացիայի 1%-ը կամ ավելին:	Այս չափորոշիչը միավորում է նախկին՝ A4i, B1i, B1ii և B1iii (Եվրոպա), ինչպես նաև B1i և B1iii (Մերձավոր արևելք) կատեգորիաները:
	(B3b) Տարածաշրջանային առումով բազմատեսակ խմբերի նշանակալի կուտակումներ:	Հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ այս տարածքում սովորաբար ապրում է 20,000 և ավել ջրային թռչունների կամ 6,700 և ավել զույգ ծովային թռչունների մեկ կամ մի քանի տեսակներ:	Նախկինում ներառվել է A4 (A4iii) կատեգորիայում:

	<p>«B3c» Տարածաշրջանային առումով նշանակալի խմբավորումներ «նեղ հատվածներ»:</p>	<p>Հայտնի է կամ ենթադրվում է, որ այս Տարածքը գերազանցում է «Նեղ հատվածներում» միգրացվող տեսակների համար սահմանված շեմերը:</p>	<p>Այս չափորոշիչը միավորում է նախկին՝ A4iv և B1iv (Եվրոպա), ինչպես նաև B1iv (Մերձավոր արևելք) կատեգորիաները:</p>
--	---	--	---